

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง "บุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง" ซึ่งศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับรองสารวัตร ที่สังกัดกองบังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลางทั้งหมด การศึกษาได้แบ่งการศึกษออกเป็นสองส่วน คือ

ในส่วนแรก เป็นการศึกษาถึงบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ โดยมีสมมุติฐานที่เกี่ยวข้อง คือ 1) ข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพทางการเมืองแตกต่างกัน และ 2) ข้าราชการตำรวจ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากกว่าบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ โดยมีสมมุติฐานที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ คือ 1) ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแตกต่างกันจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน 2) ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือแบบอำนาจนิยม หากมีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองต่างกัน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน 3) ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือแบบอำนาจนิยม หากมีการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การต่างกัน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ ระดับรองสารวัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน (ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01) คือ ข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้ จึงเป็นการยืนยันสมมุติฐานเพียงบางส่วน และเมื่อวิเคราะห์ลงไปถึงระดับลักษณะนัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพทางการเมือง พบว่ามีอยู่ 4 ลักษณะนัย ซึ่งข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีลักษณะนัยต่างกัน คือ

1.1 ลักษณะนัยเชื่อมั่นในตนเองและการเคารพตนเองอย่างมีเหตุผล

ข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะนัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีลักษณะนัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้)

1.2 ลักษณะนัยใจกว้าง รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย

ข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะนัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้)

1.3 ลักษณะนัยเชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคล

ข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะนัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้ม

จวดกวดขัน และข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีลักษณะนิสัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้)

1.4 ลักษณะนิสัยรับผิดชอบในหน้าที่การงานและหน้าที่พลเมือง และตื่นตัวในกิจกรรมของส่วนรวม

ข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะนิสัยแบบประชาธิปไตยมากกว่าข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน และข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีลักษณะนิสัยแบบประชาธิปไตยมากกว่า ข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้)

2. ข้าราชการตำรวจ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยม ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อวิเคราะห์ลงไปถึงระดับลักษณะนิสัยซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพทางการเมือง พบว่า จากลักษณะนิสัยทั้ง 9 ลักษณะนิสัย ปรากฏว่าข้าราชการตำรวจ มีลักษณะแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยมถึง 8 ลักษณะนิสัย มีเพียงลักษณะนิสัยเดียวเท่านั้น คือ ลักษณะนิสัยเคารพในเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในสิทธิของคนส่วนน้อยเท่านั้น ที่ข้าราชการตำรวจ มีลักษณะนิสัยแบบอำนาจนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตย (ลักษณะนิสัยแบบประชาธิปไตยร้อยละ 37.06 ลักษณะนิสัยแบบอำนาจนิยมร้อยละ 62.94)

3. ไม่สามารถยืนยันความแตกต่างระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ผลการวิจัยจึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในแต่ละรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า มีความแตกต่างระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพ

ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบ
อำนาจนิยม ในรูปแบบความสำนึกและความสนใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่
ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และในรูปแบบของการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผล
ประโยชน์และพร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนรูปแบบการมอง
เห็นความสำคัญของพรรคการเมืองและการเลือกตั้งไม่สามารถยืนยันความแตกต่างได้

นอกจากนี้ เมื่อควบคุมตัวแปรระดับความรู้ความสนใจทางการเมือง พบว่า
เฉพาะข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง จะมีความแตก
ต่างระหว่างบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม กับระดับการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง และเมื่อควบคุมตัวแปรการเข้าไปเกี่ยวข้องของในองค์กร พบว่า
ข้าราชการตำรวจ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์กรทั้ง 3 รูปแบบ ผลการวิจัยไม่สามารถ
ยืนยันความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพทางการเมืองกับระดับการเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองได้

4. มีความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจ (ทั้งที่มีบุคลิกภาพทางการเมือง
แบบประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม) ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง และ
ข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองในทุกรูปแบบ ผลการวิจัยยืนยันตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เฉพาะข้าราชการ
ตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการ
ตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง และข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับ
ความรู้ความสนใจทางการเมืองต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทาง
สถิติ .05 และเฉพาะข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม
มีความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง และ
ข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในแต่ละรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการ
วิจัยพบว่า สำหรับข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มี

ความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการตำรวจฯ ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง และ
 ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
 ในทุกรูปแบบ คือ รูปแบบความสำนึกและมองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทาง
 การเมือง รูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และรูปแบบ
 ของการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และพร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับความมีนัย
 สำคัญทางสถิติ .01, .01, .01 ตามลำดับ สำหรับ ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีบุคลิกภาพ
 ทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมีความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการตำรวจฯ ที่มีความรู้
 ความสนใจทางการเมืองสูง และข้าราชการตำรวจฯ ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมือง
 ต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบ คือ รูปแบบความสำนึกและมองเห็น
 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเลือก
 ตั้งและพรรคการเมือง และรูปแบบของการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และ
 พร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01, .01, .01 ตามลำดับ

5. มีความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจฯ (ทั้งที่มีบุคลิกภาพทางการเมือง
 แบบประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม) ที่เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแตกต่างกัน ในการ
 เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยยืนยันตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เฉพาะ
 ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความแตกต่างกัน
 ระหว่างข้าราชการตำรวจฯ ที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแตกต่างกัน ในการเข้ามี
 ส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และเฉพาะข้าราชการตำรวจฯ ที่มี
 บุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการตำรวจฯ ที่มี
 การเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแตกต่างกันในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัย
 สำคัญทางสถิติ .01

เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในแต่ละรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการ
 วิจัยพบว่า สำหรับข้าราชการตำรวจฯ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มี
 ความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการตำรวจฯ ที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การต่าง
 กัน ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบ คือ รูปแบบความสำนึกและมองเห็น
 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเลือก

ตั้งและพรรคการเมือง และรูปแบบของการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และ
พร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01, .01, .01 ตามลำดับ สำหรับ
ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมีความแตกต่างกันระหว่าง
ข้าราชการตำรวจ ที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรแตกต่างกัน ในการเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมืองในทุกรูปแบบ คือ รูปแบบความสำนึกและมองเห็นความสำคัญของการมีส่วน
ร่วมทางการเมือง รูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและพรรคการเมือง
และรูปแบบของการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และพร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01, .01, .01 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการ ตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า มีความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพทางการเมืองของ
ข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน เป็นการยืนยันสมมุติฐานที่ตั้งไว้
และมีแนวโน้มว่า ข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีบุคลิก
ภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มากกว่าข้าราชการตำรวจ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย ผลการวิจัยใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ
Baldwin และ Hurlock ซึ่งพบว่า ผลของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
ทำให้เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ จากการ
ศึกษาของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ และ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ พบว่า ผลของการได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
ร่วมมือกับผู้อื่น เห็นแก่ตัวน้อย มีวินัย และเมตตากรุณา (ลักษณะนิสัยดังกล่าวนี้เป็นลักษณะ
นิสัยที่เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยนั่นเอง)

จากการศึกษาของ Radke พบว่า ผลจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้ม
งวดกวดขัน ทำให้ไม่เห็นตัวของตัวเอง ก้าวร้าว มีความวิตกกังวลสูง ซึ่งตรงกับผลการ

ศึกษาของ Shoban ว่าพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก และขัดแย้งกับผลการศึกษาของ เก็ทกุล กาลิทธิ, วรณี รักธรรม, วันเพ็ญ ฉายการ ที่พบว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย

สำหรับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ผลการศึกษาของ Symond พบว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทำให้ไม่รู้จักควบคุมตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และมองโลกในแง่ร้าย จากการศึกษาของ Hurlock พบว่า เด็กที่ถูกปล่อยปละละเลยจะเคร่งเครียด ไม่ชอบสมาคม ชอบโดดเดี่ยว และจากการศึกษาของ ดวงเดือน หันทุมนาวัน และคณะ รายงานว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทำให้อาจมีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งลักษณะนิสัยดังกล่าวเป็นลักษณะนิสัยที่ขัดแย้งกับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากผลการวิจัยในส่วนนี้ สามารถสรุปได้ว่า ใกล้เคียงกับทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะเคร่งเครียด ก้าวร้าว ไม่ชอบแสดงตัวหรือแสดงความคิดเห็น และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความอยากรู้อยากเห็น และมีความก้าวร้าว ซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

2. การศึกษาบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มากกว่าบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีร้อยละ 62.4 ส่วนข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีร้อยละ

37.6 แสดงว่าบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ มีความโน้มเอียงไปทาง
 ด้านประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น
 ผลงานของ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ และ รอส พรินซ์เซีย ซึ่งพบว่า ลักษณะร่วมของคนไทยไม่ว่า
 จะเป็นฝ่ายทหาร ตำรวจ นักการเมือง หรือประชาชนทั่วไป นั่นคือ การมีบุคลิกภาพ
 แบบเผด็จการ และผลงานวิจัยของ ทินตันท์ นาคะตะ ที่พบว่า ข้าราชการประจำส่วนใหญ่
 ไม่ยอมรับหลักความชอบธรรมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ไม่มีแผนการปกครอง
 แบบนี้แต่ชอบระบอบเผด็จการ ทั้งในด้านโครงสร้าง สถาบัน และปรัชญาการปกครองต่างๆ
 และผลงานของ กระมล ทองธรรมชาติ ที่ว่า โดยความเชื่อมั่นของข้าราชการนั้น เห็นว่า
 ระบอบประชาธิปไตยทำให้เกิดความยุ่งยากในการปกครอง ฉะนั้น บุคลิกภาพในทางการเมือง
 เมืองของข้าราชการจึงปรากฏออกมาในลักษณะที่เป็นบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม นอกจากนี้
 ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัย คณะรัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่พบว่า ข้าราชการบางคนมักจะชอบดูหมิ่นเหยียดหยามประชาชน
 ที่มาติดต่อราชการ โดยการแสดงออกทั้งทางวาจาและกริยาท่าทาง การใช้อำนาจอย่างไม่
 เป็นธรรม และข่มเหงชาวบ้าน ดังนั้น แทนที่ข้าราชการจะเป็นที่พึ่งของประชาชน ข้าราชการกลับมีพฤติกรรมตรงกันข้าม

เมื่อพิจารณาผลการวิจัย ที่พบว่า ข้าราชการตำรวจ มีบุคลิกภาพทางการเมือง
 แบบประชาธิปไตยมากกว่าบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผล
 งานการวิจัยที่ผ่านมาดังที่กล่าวแล้ว น่าจะอธิบายได้ด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

1) การขยายตัวของมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมาก และการแพร่
 กระจายความคิดแก่ประชาธิปไตย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวน่าจะส่งผลให้ข้าราชการ
 ตำรวจ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้นกว่าเดิม

2) การได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองที่ข้าราชการตำรวจ ได้รับ เมื่อพิจารณา
 จากข้อมูลทั่วไป พบว่า มีข้าราชการตำรวจฯ ถึงร้อยละ 40.6 ที่ได้รับการศึกษาวิชาการ
 ทางรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ซึ่งน่าจะทำให้ข้าราชการตำรวจฯ เหล่านี้เข้าใจพื้นฐาน
 ฐานอุดมการณ์ และหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ ยังพบว่าจาก

กลุ่มข้าราชการตำรวจฯ ดังกล่าวเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าถึงร้อยละ 63.6 ดังนั้น ข้าราชการตำรวจฯ ระดับรองสารวัตร ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง ส่วนกลาง ส่วนมากเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับสูง ซึ่งน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ และเมื่อพิจารณาไปถึงปัจจัยความรู้ความสนใจในทางการเมืองของกลุ่มข้าราชการตำรวจฯ จากข้อมูลทั่วไป พบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองในระดับกลางถึงระดับสูง ถึงร้อยละ 70.0 ดังนั้น ข้าราชการตำรวจฯ ระดับรองสารวัตร ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมืองส่วนกลาง จำนวนมาก จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมือง ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ

3) เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการได้รับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า กลุ่มข้าราชการตำรวจฯ ดังกล่าวมีข้าราชการตำรวจฯ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ถึงร้อยละ 78.8 ซึ่งน่าจะส่งผลให้ข้าราชการตำรวจฯ ดังกล่าวมีบุคลิกภาพทางการเมืองค่อนข้างไปในทางประชาธิปไตยตามที่กล่าวไว้ในอภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1

4) การตอบแบบสอบถามบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ อาจเป็นไปได้บ้างที่ตอบไม่ได้ตรง (invalid) เพราะกลัวการเสียหายในการตอบคำถามในแนวที่สังคมไม่ยอมรับ และพยายามตอบคำถามในแนวที่สังคมยอมรับให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในใต้อาข้อนี้ผู้วิจัยได้พยายามแก้ไข ให้ข้อมูลที่ได้ใกล้เคียงความจริงที่สุด โดยพยายามชี้แจงวัตถุประสงค์ และผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องระบุชื่อ พยายามแก้ไขข้อคำถามให้มีความสมบูรณ์ และเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด

โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพทางการเมืองของคนไทย ซึ่งเพียงระยะเวลา 50 ปี ของความพยายามนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศไทย บุคลิกภาพของคนไทยหลายกลุ่มได้เปลี่ยนแปลงไป จากบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมาเป็นบุคลิกภาพทางการเมืองแบบสับสน (เช่น ที่พบในการวิจัยของ สุจิต บุญบงการ, ทินพันธ์ นาคะตะ, พลศักดิ์ จิระไกลศิริ และประยงค์ บัตรสมบูรณ์) จากผลการวิจัยครั้งนี้ บุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ

ระดับรองสารวัตร ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมืองส่วนกลาง พบว่า มีบุคลิกภาพทางการเมืองค่อนข้างไปในทางประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นนิมิตรหมายอันดีของการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยที่จะก้าวหน้าต่อไปได้

3. การศึกษาความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่สามารถยืนยันความแตกต่างระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม แต่เมื่อวิเคราะห์ลึกกลงไปในแต่ละรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า

3.1 มีความแตกต่างระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ในรูปแบบความสำนึกและความสนใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และพบว่าข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบทั้งในระดับ เป็นประจำและบ่อยครั้ง รวมกันถึงร้อยละ 48.1 แต่ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม เข้าร่วมเพียงร้อยละ 14.1

ดังนั้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบความสำนึกและความสนใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของนักรัฐศาสตร์หลายท่านที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ในส่วนของบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล่าวโดยสรุป คือ บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จัดเป็นบุคคลที่มีเหตุผล มีความสำนึก มีความรับผิดชอบ มีศรัทธาต่อชีวิต เคารพกฎเกณฑ์ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบและวิธีการปกครองโดยให้ทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็เป็นวิธีหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องและส่งเสริมหลักเกณฑ์ดังกล่าว
 ฉะนั้น ผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมทาง
 การเมืองสูง ซึ่งจะตรงกันข้ามกับผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม

3.2 มีความแตกต่างดังกล่าวเช่นกันในรูปแบบของการมองเห็นความสำคัญ
 ของกลุ่มผลประโยชน์และพร้อมจะเข้าร่วม ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อ
 พิจารณาค่าร้อยละ พบว่าข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
 เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้ในระดับเกินประจำและบ่อยครั้งสูงกว่าข้าราชการ
 ตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โดยหลักการและ
 เหตุผลเช่นเดียวกับข้อ 3.1 กล่าวคือ นักรัฐศาสตร์หลายท่านอธิบายบุคลิกภาพทางการเมือง
 เมืองแบบประชาธิปไตย ว่าเป็นบุคคลซึ่งเคารพในกติกาของประชาธิปไตย เป็นบุคคลที่
 พร้อมจะร่วมมือมากกว่าผูกขาด เน้นการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำตามผู้นำคนเดียว มี
 ความสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ และมองเห็นความ
 สำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ ลักษณะนิสัยดังกล่าวจะตรงข้ามกับบุคคลที่มีบุคลิกภาพทางการเมือง
 เมืองแบบอำนาจนิยม ดังนั้นผลการวิจัยข้อนี้จึงสอดคล้องกับคำอธิบายของนักวิชาการทาง
 รัฐศาสตร์ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

3.3 ไม่สามารถยืนยันความแตกต่างของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม
 ในรูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเมืองและการเลือกตั้ง ที่ระดับความมีนัย
 สำคัญทางสถิติ .05 ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รูปแบบตลอดจนแนวความคิดทางการเมือง
 ของเราในปัจจุันได้เปลี่ยนแปลงจากยุคเผด็จการไปอย่างมาก การเสนอข่าวสารทางการเมือง
 เมือง ทั้งสื่อมวลชนและพรรคการเมืองต่างก็มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ พรรคการเมืองจะ
 พยายามทุกวิถีทางที่จะชนะการเลือกตั้ง ในขณะที่สื่อมวลชนก็พยายามให้ความรู้ทางการเมือง
 เมือง รวมทั้งเรียกร้องให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การขยายตัวทางการเมือง
 เมือง ตลอดจนความรู้ทางการเมืองที่ประชาชนรับรู้มากขึ้นนี้เอง ที่น่าจะมีส่วนทำให้ไม่มี
 ความแตกต่างกันมากนัก ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการมองเห็น
 ความสำคัญของการเมืองและการเลือกตั้งของผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองต่างกัน

เพราะต่างก็ได้รับผลจากการเรียกร้อง ชักชวน ระดม ให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง
ทั้งจากสื่อมวลชนและพรรคการเมืองเอง ผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะไม่สามารถยืนยันความแตกต่าง
ดังกล่าวได้ แต่อาจมีความแตกต่างกันได้ในความสำนึก เป้าหมาย และความรับผิดชอบใน
การใช้สิทธิเลือกตั้ง และความนิยมพรรคการเมืองของผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแตกต่างกัน
ซึ่งงานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งศึกษาถึง

จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของการเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองของข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กับข้าราชการ
ตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม ในส่วนนี้ เมื่อผู้วิจัยควบคุมตัว
แปรระดับความรู้ความสนใจทางการเมือง ปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพ
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบอนุรักษนิยม เฉพาะที่มีระดับความรู้ความสนใจ
ทางการเมืองสูง จะมีความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่ข้าราชการ
ตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
กว่าข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม ที่ระดับความมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ .01 ซึ่งเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้อภิปรายแล้วในข้างต้น หากแต่ในระดับความรู้
ความสนใจทางการเมือง ในระดับปานกลางและในระดับต่ำ พบว่า ไม่มีความแตกต่างดัง
กล่าว อาจมีสาเหตุมาจากระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองในระดับปานกลางและ
ระดับต่ำ ยังไม่อาจก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะโน้มน้าวให้ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพ
ทางการเมืองแตกต่างกันมีความแตกต่างกันในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทางปฏิบัติ

นอกจากนั้น เมื่อผู้วิจัยทำการควบคุมตัวแปรการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การทั้ง
3 ลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบอนุรักษนิยม ที่
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงเห็นได้ว่าตัวแปรการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การมิได้มี
อิทธิพลที่ทำให้ข้าราชการตำรวจ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองที่ต่างกันมีความแตกต่างกันใน
การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

4. การศึกษาความแตกต่างระหว่างความรู้ความสนใจทางการเมืองของ

ข้าราชการตำรวจฯ กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจฯ (ทั้งที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองและประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม) ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง-กลาง-ต่ำ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เมื่อจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยก็ยืนยันและสอดคล้องตามสมมุติฐานข้อ 4 ที่กำหนดไว้เช่นกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ปรากฏในตารางที่ 4.38 พบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าข้าราชการตำรวจฯ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองต่ำในทุกรูปแบบ แสดงให้เห็นว่า ระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองเป็นตัวแปรที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานของ Lester W. Milbrath ที่ว่า ความรู้ความสนใจทางการเมืองของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยิ่งบุคคลมีความรู้ในเรื่องการเมืองมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้บุคคลนั้นเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงานของ สันติ สาธิตศิลป์ เรื่อง "การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใช้แรงงาน ศึกษาเฉพาะกรณีของพนักงานโรงแรมมารายณ์" ซึ่งพบว่า ผู้ใช้แรงงานที่มีความรู้ทางการเมืองระดับสูงและระดับต่ำ จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผู้ใช้แรงงานที่มีความรู้ทางการเมืองระดับสูง มีแนวโน้มเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ใช้แรงงานที่มีความรู้ทางการเมืองระดับต่ำ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ตัวแปรที่แสดงความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัดที่สุด คือ ตัวแปรความรู้ความสนใจทางการเมือง ($V = .452$) และรูปแบบการมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และพร้อมจะเข้าร่วม ตัวแปรที่แสดงความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัดที่สุด คือ ตัวแปรความรู้ความสนใจทางการเมือง ($V = .298$) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความสนใจทางการเมือง เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมี

ส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยเห็นว่า สถานภาพในหน้าที่การงานรวมทั้งความรู้ความสามารถของข้าราชการตำรวจ ในระดับรองสารวัตร ทำให้ต้องสนใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร ทั้งทางราชการรวมทั้งการเมือง ตลอดจนข่าวสารแวดลอมต่าง ๆ เห็นได้จากข้อมูลว่า ข้าราชการตำรวจ ที่มีระดับความรู้ความสนใจทางการเมืองระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 30.0 เท่านั้น ดังนั้น ในส่วนของข้าราชการตำรวจ ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองระดับต่ำนี้ จึงน่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น เพราะบุคคลไม่อาจรู้ข่าวสารทางการเมืองได้ แม้จะมีแหล่งข่าวสารหลากหลาย หากขาดเสียซึ่งความสนใจที่จะรับข่าวสารนั้น การปรับปรุงส่วนนี้จะมีผลทำให้บุคคลสามารถรับข่าวสารข้อมูลและมีความรู้ทางการเมือง อันเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. การศึกษาความแตกต่างระหว่างการเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรของ ข้าราชการตำรวจ กับ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจ (ทั้งที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบอำนาจนิยม) ที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การแตกต่างกัน ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้เมื่อจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยก็ยังยืนยันและสอดคล้องตามสมมุติฐานข้อ 5 ที่กำหนดไว้เช่นกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ปรากฏในตารางที่ 4.41 พบว่า ข้าราชการตำรวจ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรและมีบทบาทในองค์กร จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าข้าราชการตำรวจ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรแต่ไม่มีบทบาท และมากกว่าข้าราชการตำรวจ ที่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Verba และ Nie กล่าวคือ ข้าราชการตำรวจ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร และมีความกระตือรือร้นที่จะกระทำกิจกรรมในองค์กร จะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าข้าราชการตำรวจ ที่ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม และไม่เข้าร่วมในองค์กร ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจ ที่กระตือรือร้นในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ย่อมจะได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นพิเศษ จึงย่อมจะมีแนวโน้มที่จะกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการได้เข้าเป็น

สมาชิกขององค์การและเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ จะทำให้ข้าราชการตำรวจฯ มีโอกาสได้พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมือง จึงทำให้ได้รับความรู้ ความนึกคิด ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองจากกลุ่มในองค์การ ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดจะพบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ที่เป็นสมาชิกขององค์การที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น พรรคการเมืองจะมีระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าข้าราชการตำรวจฯ ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ที่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแต่ไม่มีบทบาท จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ เนื่องจากข้าราชการตำรวจฯ เหล่านี้ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนขาดแนวความคิดที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการพัฒนาพื้นฐานทางการเมือง และนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และในส่วนของข้าราชการตำรวจฯ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแต่ไม่มีบทบาทแต่อย่างใด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ข้าราชการตำรวจฯ เหล่านี้ก็ไม่แตกต่างจากข้าราชการตำรวจฯ ที่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การแต่อย่างใด ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ในลักษณะการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การในรูปแบบเดียวกัน ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าแบบอำนาจนิยม เนื่องจากมีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสามารถเปิดกว้างในเรื่องการยอมรับและแลกเปลี่ยนทางความคิดกับสมาชิกในองค์การได้มากกว่า

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การ ของข้าราชการตำรวจฯ เป็นตัวแปรที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ และเมื่อพิจารณาถึงระดับความเข้มข้นของความสัมพันธ์ พบว่า ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าว ตัวแปรการเข้าไปเกี่ยวข้องในองค์การมีความเข้มข้นของความสัมพันธ์ในระดับปานกลางทั้ง 3 รูปแบบ แต่

ที่แสดงออกเด่นชัดที่สุด คือ การเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบของความสำนึกและมองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($V. = 0.456$)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เนื่องจากกองตรวจคนเข้าเมืองเป็นกลไกอันสำคัญยิ่งของกรมตำรวจ ในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย ต่อการแก้ปัญหาที่มีลักษณะพิเศษ มีผลกระทบต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นส่วนรวม งานของกองตรวจคนเข้าเมืองส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นงานบริการ ซึ่งต้องให้บริการทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ ข้าราชการตำรวจฯ จึงต้องปฏิบัติงานด้วยความละเอียดอ่อน หากปฏิบัติงานไม่ดีแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้น ข้าราชการตำรวจฯ ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง โดยเฉพาะระดับรองสารวัตร ซึ่งเป็นตำรวจสัญญาบัตร ซึ่งต้องเข้าไปสัมผัสกับประชาชนโดยตรง น่าจะต้องมีความพร้อม เพื่อจะได้สามารถปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้เกิดผลดี ผู้วิจัยเห็นว่า บุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ เป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง

จากภารกิจหลักของกองตรวจคนเข้าเมืองดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องมี ข้าราชการตำรวจฯ ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองโน้มเอียงในทางประชาธิปไตย ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการเพิ่มคุณภาพของข้าราชการตำรวจฯ ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง โดยเสนอให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญ เช่น ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพทางการเมือง ความคิดเห็นทางการเมือง ประวัติการได้รับการอบรมเลี้ยงดู ฯลฯ นอกเหนือจากประวัติ ข้อมูลทั่วไป เพราะข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพทางการเมืองของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจฯ ซึ่งเห็นชั้นชั้นนำกลุ่มหนึ่งและมีหน้าที่ให้บริการ และบำบัดทุกข์บำรุงสุข จึงนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะมีผลต่อความสำเร็จก้าวหน้าของระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากการที่ได้ทราบข้อมูลดังกล่าว ทำให้หน่วยงานสามารถบรรจุคนให้เหมาะสมกับลักษณะงานเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพทางการเมือง นอกจากนี้ หากทราบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ผู้ใดมีบุคลิกภาพทางการเมืองค่อนข้างเป็นลัทธิอำนาจนิยม ซึ่งอาจเป็นผล

มาจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวในอดีต หรือการได้รับการศึกษาอบรมในสถาบัน หรือปัจจัยอื่น ๆ ทางหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาก็สามารถรู้ที่มาของปัญหา และสามารถพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ เหล่านี้ได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจฯ ระดับรองสารวัตร ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง มีบุคลิกภาพทางการเมืองโน้มเอียงไปในทางประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม ซึ่งเป็นนิมิตรหมายที่ดี เพราะจากผลการวิจัยหลายท่านที่ผ่านมาดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 พบว่า สำหรับข้าราชการไทยนั้น พิจารณาโดยทั่วไป กล่าวได้ว่ามีบุคลิกภาพทางการเมืองที่โน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การที่ข้าราชการตำรวจฯ มีบุคลิกภาพทางการเมืองที่โน้มเอียงไปทางประชาธิปไตยมากกว่า จึงน่าจะเกิดผลดีต่อการให้บริการและบำบัดทุกข์บำรุงสุข ทั้งต่อประชาชนและต่อชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย และส่งผลต่อการเมืองไทยทั้งระบบในส่วนรวม โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองดังที่กล่าวโดยละเอียดแล้ว ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า เมื่อข้าราชการตำรวจฯ ที่สังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงเป็นผู้ที่พร้อมที่จะพัฒนาตน รับฟังความคิดเห็นและความรู้ใหม่ ๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้น การฝึกอบรมข้าราชการตำรวจฯ ระดับนี้ เพื่อเพิ่มพูนบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย จึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอาจกำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจแม่บท หรือในส่วนของกองตรวจคนเข้าเมืองเอง ซึ่งต้องเน้นในด้านการปลูกฝังความมีศีลธรรมจรรยา คุณธรรมประจำใจ จริยธรรมตำรวจ ความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพิ่มพูนความคิดริเริ่ม เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจด้านการปฏิบัติงาน ตลอดจนความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอย่างเต็มตัว รวมทั้งให้การอบรมในด้านแนวความคิดแบบประชาธิปไตย ความสำนึก ความรับผิดชอบต่อการเมือง ในที่สุดการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็ย่อมเกิดขึ้นไม่มากก็น้อย ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการจะพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ รวมทั้งประชาชนทั่วไป จำเป็นต้องเสริมสร้างความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย

ให้มากขึ้น ขยายสิทธิเสรีภาพทางการเมืองให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะชนชั้นนำของประเทศจะต้องมีความจริงใจที่จะสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. ปัจจัยความรู้ความสนใจทางการเมือง ซึ่งพบว่า เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในเรื่องนี้ว่า ไม่ว่าจะเป็นระดับกรมตำรวจ หรือหน่วยงานระดับรองลงมา ควรให้ความสำคัญกับความรู้พื้นฐานทางการเมืองการปกครองของข้าราชการตำรวจฯ ทั้งนี้ อาจโดยการเชิญอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาบรรยายในแง่วิชาการ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจฯ เกิดความเข้าใจพื้นฐาน เพื่อให้เกิดแนวความคิดและมุมมองปัญหาบ้านเมืองที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจฯ ที่เข้าสู่เวทีการเมือง ถือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งอาชีพตำรวจและนักการเมือง จึงอาจเชิญบุคคลเหล่านี้มาบรรยายเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์แก่เพื่อนข้าราชการตำรวจฯ นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดให้มีการบรรยายหรืออภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง เช่น "ข้าราชการตำรวจกับการเมืองไทย" หรือ "ตรวจคนเข้าเมืองกับความมั่นคงของชาติ" โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เหมาะสมมาบรรยาย ทั้งนี้ จะต้องเป็นไปเพื่อทางวิชาการ มิใช่ประโยชน์ทางด้านการเมือง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมเหล่านี้มิใช่ทำเสมือนบทบาทของมหาวิทยาลัย หากแต่ทำเพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้มีความรู้พื้นฐาน เกิดแนวความคิด และมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะทั้งหมดที่กล่าวมานี้ หากดำเนินการอย่างต่อเนื่อง น่าจะช่วยให้ข้าราชการตำรวจฯ มีระดับความรู้ทางการเมืองที่พัฒนาสูงขึ้นอีก และยังคงอาจเป็นการสร้างความสนใจทางการเมืองแก่ผู้ที่ไม่เคยสนใจการเมืองเลย ดังนั้น เมื่อข้าราชการตำรวจฯ มีความรู้ความสนใจทางการเมือง ก็ย่อมส่งผลดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ ในที่สุด

4. จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยในประเด็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การของข้าราชการตำรวจฯ พบว่า เป็นตัวแปรที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจฯ ดังนั้น การส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจฯ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการที่เกี่ยวข้องต่อประเด็นดังกล่าว คือ ในส่วนของรัฐบาล ถ้าหากรัฐบาลเจตนาที่จะปกครองประเทศ

ด้วยระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ก็น่าจะส่งเสริมและสนับสนุน ประชาชนทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจซึ่งมีกำลังพลมากที่สุด และถูก ข้าราชการการเมืองแทรกแซงและก้าวท้าวเป็นประจำ สามารถจัดตั้งองค์กรในลักษณะเป็น กลุ่มตัวแทน เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของกลุ่มข้าราชการตำรวจเอง (แต่มีเป้าหมายถึงมี อำนาจต่อรองหรือเรียกร้องได้) ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินการอย่างชัดเจน ไม่ เป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างเด็ดขาด (ต้องไม่เหมือนกรณีสหภาพแรงงานรัฐ วิสาหกิจ) ข้าราชการตำรวจทั่วประเทศ อย่างน้อยที่สุดก็จะมีหลักประกันในความเป็นวิชาชีพ และสามารถแสดงออกถึงความต้องการได้อย่างชัดเจน และเป็นระบบ ทั้งนี้ โดยอยู่ใน ระเบียบวินัย เป็นที่ยอมรับว่าการเมืองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มผลประโยชน์เป็นสิ่งที่ สำคัญยิ่ง หากว่าข้าราชการตำรวจสามารถมีองค์กรที่เป็นกลุ่มตัวแทนของตนได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัย เชื่อว่าจะสามารถทำให้ข้าราชการตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น อย่างเป็นระบบตามวิถีทางประชาธิปไตย

ในส่วนของกรมตำรวจหรือหน่วยงานระดับรองลงมา ต้องแนะนำส่งเสริมสนับสนุน ให้ข้าราชการตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรหรือสมาคม หรือเป็นในรูปของสวัสดิการ หรือสหกรณ์ สโมสรกีฬาต่าง ๆ ไม่ว่าจะจัดขึ้นโดยกรมตำรวจ หรือหน่วยงานระดับรองลง มา หรือจะจัดตั้งขึ้นโดยข้าราชการตำรวจเอง ผู้วิจัยเสนอให้กำหนดโครงการเหล่านี้ลงใน แผนด้านการพัฒนาบริหารกำลังคน ในแผนกรมตำรวจแม่บทและในองค์กรเหล่านี้มีอิสระใน การดำเนินการพอสมควร เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เนื่องจาก การที่บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร จะต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลจำนวนมาก และใน ปัจจุบันการเมืองเป็นเรื่องที่พูดกันอย่างกว้างขวางในวงสนทนา จึงน่าจะเป็นการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น และเพิ่มความรู้ความสนใจทางการเมืองแก่ข้าราชการตำรวจที่ เป็นสมาชิกและเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร ซึ่งจะ เป็นปัจจัยที่ผลักดัน หรือระดมพลังให้ ข้าราชการตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และจากการที่ข้าราชการตำรวจมี กำลังพลมหาศาล และเป็นข้าราชการที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงสามารถที่จะ กระทำตนเป็นแบบอย่าง และชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น แต่ ๕ สิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ การปฏิบัติตนต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการเมือง

5. งานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถช่วยพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และช่วยส่งเสริมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ไม่มากนักน้อย ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการจัดตั้งองค์กร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ให้มีฝ่ายอำนวยการและปฏิบัติการ รับผิดชอบงานนี้ในทุกระดับ ตั้งแต่กรมตำรวจลงไป จนถึงระดับสถานีตำรวจภูธร สถานีตำรวจนครบาล หรือหน่วยเทียบเท่า ซึ่งงานมวลชนสัมพันธ์นั้นนอกจากจะมีหน้าที่ให้ความรู้ฝึกอบรมแก่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย เกี่ยวกับปัญหาด้านอาชญากรรมหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ผู้วิจัยเสนอให้งานมวลชนสัมพันธ์จะต้องทำหน้าที่ปลูกฝังอุดมการณ์แก่บุคคลเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง และหนทางที่จะได้มาซึ่งสิทธิหน้าที่ดังกล่าว ตามครรลองแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งเน้นให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายมีความศรัทธายึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความสำนึกและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ กรมตำรวจควรจัดตั้ง หรือสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรประชาชนที่ไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐ และชักนำไปห้องค์กรเหล่านี้ดำเนินกิจกรรมที่เกื้อกูลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการรักษาความมั่นคงของชาติ ข้อเสนอแนะจากโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะมีการกำหนดไว้ในแผนสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และแผนสาขาความมั่นคงภายใน ในแผนกรมตำรวจแม่บท ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพทางการเมือง นอกเหนือจากตัวแปรลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำปัจจัยการได้รับการศึกษาอบรม ไม่ว่า จะในด้านสถานัน ระดับการศึกษา หรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ทางการศึกษามาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยต่อไป นอกเหนือจากข้อมูลทั่ว ๆ ไปที่มีผู้ศึกษาไว้มากมายและละเอียดแล้ว เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์การรับราชการ ระดับความรู้ ฯลฯ เป็นต้น

2. แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูนั้น ควรใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามเป้าหมายจะดีกว่า เพราะการถามตรง ๆ ทำให้เกิดปัญหากลุ่มตัวอย่างหลีกเลี่ยงการตอบคำถามที่ทำให้เสียหน้าได้

3. การวิจัยเชิงคุณภาพได้เปรียบการวิจัยเชิงปริมาณตรงที่สามารถตั้งปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และขณะเดียวกันก็สามารถสังเกตสภาพแวดล้อมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ จึงควรใช้แนวการวิจัยเชิงคุณภาพมาประกอบ โดยลดจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้น้อยลง

4. ควรจะได้มีการศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ซึ่งจะทำได้ทราบข้อมูลทั้งสองทาง เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสมบูรณ์ที่สุด

5. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาบุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ระดับรองสารวัตร ในสังกัดกองตรวจคนเข้าเมือง ส่วนกลาง ดังนั้น ควรจะมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจในสังกัดอื่น และระดับชั้นยศอื่น หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบกัน เพื่อจะได้ทราบบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะนำไปทำงานวิจัยมีคุณค่าทางวิชาการยิ่งขึ้น

6. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ในระดับอื่น ๆ เช่น ความคิดเห็นทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของข้าราชการ เพื่อให้การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพทางการเมืองมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. การพิจารณาตัวแปรซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ ควรจะมีการเพิ่มตัวแปรที่คิดว่ามีผลกระทบต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น รวมทั้งควบคุมตัวแปรที่อาจมีผลกระทบอื่น ๆ เพื่อจะสามารถอธิบายเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น.